

Vsaka prava umetnost po svoji naravi — dasi izvenestetsko — človeka duševno blaži in plemeniti; v tem je poleg estetskega »eminenten biološki pomen umetnosti« (323). A. U.

Sibe Miličič: **Borovi i masline**. Beograd, Izdavačka knjižarnica Gece Kona, 1926. (Str. 115.)

Ditirambični pesnik kozmičnih radosti in začudenj. Miličič, ki je pred par leti vzbudil pozornost s »Knjigo radosti« in s »Knjigo večnosti«, s pesmimi-hvalnicami, široko razmahnjene in objemajočimi nebo in zemljo, se je zdaj uvrstil med noveliste in še celo med realiste. V svoji najnovejši zbirki treh novel se je pokazal odličnega slikarja življenja med ljudstvom, kot ga je opazoval na dalmatinskih otokih. V srbohrvatski književnosti se je pojavilo že več pisateljev, ki so snovno zajeli iz dejanja in nehanja hvarskih otočanov, v zadnjem času tudi nam znani Niko Bartulović (»Ivanjski krijesovi«). Saj pa mora to življenje zanimati vsakega pesnika, ki išče elementarnosti, kajti prebivavci teh otokov so si v večnem, trdem boju s skalno naravo oblikovali prav tako kamenito svojstvenost, ki je čisto nasprotna vsaki mehkočnosti in čuvstvenosti. Miličič je tak moški tip najboljše izklesal v bogatem posestniku »Amerikancu« Ivanu v noveli »Agnee božji«. Ivanu, ki predstavlja vaškega sebičnega, čigar edini zmisel življenja je širjenje bogastva, ki bi ga nekoč zapustil svojemu sinu, stoji nasproti njegova žena Mara, popolnoma pasivno bitje, pravi »agnee božji«, vdana svojemu tiranskemu možu, žrtvujoča se poslanstvu materinstva. Ko je dala življenje svojemu sinu, mora umreti, kakor, da se je s to žrtvijo izpolnila naloga njenega življenja. Novelo odlikuje jedrnata dikcija, osredotočenost dejanja in mirnost pripovedovanja. V drugi povesti »Zidanje hrama«, ki pa zaostaja za prvo, je pisatelj skušal razgrniti sliko razmerja vaščanov do cerkve, vaščanov, ki jim je njihov svečenik v resnici predstavnik božji, katerega gledajo kot vzvišenega človeka, Fabula prikazuje dvoboj dveh svetov: duha in telesa, božjega in demonskega. In ko demon v podobi dekleta Margarite premaga duha, sledi dramatično napeta scena oproščenja, ki si ga svečenik prosi od zbranih seljakov. Zadnja povest v zbirki pripoveduje o »Blodnem sinu«, ki se je združil z izgubljenko, kar mu je v sramoto pred celo vasjo.

V splošnem je Miličičeva knjiga izraz resnega pripovednika naturalističnega kova, ki mu sicer primanjkuje pesniškega zanosa, a ga zato odlikuje poštenost in vernost umetniškega poslanstva.

Miran Jare.

BELEŽKE.

Novi prevodi naših del v italijanščini. — Leta 1924. si je ustanovil ozek krog mladih italijanskih razumnikov v abruškem mestecu Lanciano svoje glasilo »I nostri quaderni« (Naši zvezki), ki naj seznanja Italijo »z mišljenjem in slovstvom drugih narodov Evrope in sveta in prispeva na ta način k medsebojnemu poznanju in k medsebojni ljubezni raznih narodov«. To plemnito delo vrše »I nostri quaderni« že tretje leto s prinašanjem prevodov in informativnih člankov raznih pesnikov in pisateljev, predvsem slovenskih. Tako je julijska številka II. letnika (1925)

priobčila člančič o Francetu Bevku izpod peresa dr. Wolfganga Giustija, mladega Florentinca, ki sem ga za svojih florentinskih študij uvažal v slovanski svet misli in lepote in ki sedaj nadaljuje slavistične nauke v Pragi z izrednim uspehom. »France Bevk«, piše Giusti (str. 202—203), »je originalen in zanimiv novelist. Negledé na svojo mladost, zavzema v moderni slovenski literaturi eno prvih mest.« Najbolj značilna za Giustija je »Anuška pred poroto«, kjer se »razvija nova morala, še ne popolnoma jasna, a katera napolnjuje z grozo vse one, ki verujejo v dobrotnost starih načel: krivda se nam pokaže kot pravica, kot resnica, zavita v otroško in naivno preprostost, krivda se nam zdi mnogo manj, krivda od uradno pripoznane, kreposti«. »V »Sovki«, nadaljuje Giusti, »so psihološko analizirane najbolj tajinstvene plati moderne duše; »Most samomorilcev« je v svoji kratkoči mala umetnina prve vrste. Velika vojna je globoko vplivala na Bevka in nje odmev čutimo v mnogih njegovih novelah. Vojne Bevk ne opazuje z uradnim retorično-patrijotičnim pojmovanjem, ki je tako mrzlo, kadar ni smešno, in tako daleč od umetnosti kot od resnice; niti je ne smatra kot logičen pojav sedanjega kapitalistično-meščanskega režima. »Vse to«, pravi Giusti, »ne postane nikdar umetnost. Bevk vidi v vojni tragedijo, ali bolje, tragedije posameznikov, in zato ni razširjevalec kake politične ideje, ampak umetnik... Dobro in slabo, čednost in krivda se nam prikažejo v novi luči; novo resnico slutimo, čeprav ta še ni jasno opredeljena. Močan je vpliv ruske umetnosti, toda Bevkovo delo ima popolnoma osebni pečat.« To je slika, ki si jo je Giusti ustvaril iz »Faraona« o Bevku.

V letošnji januarski številki iste revije priobčuje Giusti sledeče prevode: »Most samomorilcev« in »Rablje« Franceta Bevka ter »Ranjence« in »Zaklenjeno kamrico« Ivana Cankarja, o katerem pa netočno poroča, da je »prepričan realist, a se s svojim realizmom popolnoma loči od mrzlega zolajevskega tipa in se približuje Dostojevskemu«. Človek je prevodov vesel: z vestnostjo in ljubeznijo se pogloblja Giusti v duha jezika, v njega tajne in posebnosti, kar ga usposablja za izbornega prevajavca. Tudi v italijanščini ohrani izvirni spis svoj posebni čar, svojo posebno slikovitost in iz prevoda ti zadiši opojnost slovenske besede. Tu pa tam kaka nebitvena netočnost, ki pa ob gladkem in lepem prevodu ne moti.

Veliko pot ima dr. Wolfgang, ali kakor se sam najraje imenuje, »Vuk« Giusti pred seboj: ko se vrne iz Prage, znanja in izkustva bogat, pričakuje od njega njegova domovina sistematičnega dela pri spoznavanju, umevanju in vpoštevanju kulturnih slovenskih vrednot. Njegovo dosedanje delo jamči uresničenje najlepših nad. Alojzij Res.

Italijani o Župančiču. — Poleg kratkih obrisov Cankarja in Bevka in nekaterih prevodov njunih črtic, ki sem jih omenil v prejšnji notici, je dr. Wolfgang Giusti priobčil v isti reviji (»I nostri quaderni«, Lanciano, 1924, I, str. 317—324) tudi informativno studijo o Župančiču. Uvodoma omenja nekatere vzroke našega stoletnega kulturnega molka: turške vpade, bolezni in suženjstvo naših kmečkih mas. »Slovinci so tedaj imeli eno samo literarno iz-